

DISSECTION DU CERVEAU (Disecția creierului)

Komáromy László

Akadémiai Kiadó, Budapest, 1965.

Mai demult toate datele dintr-o specialitate erau reunite în manuale de multe volume cu colaborarea celor mai reprezentative personalități ale disciplinei respective. Asemenea opere rămîneau utilizabile ani și decenii. Azi, se pare că, a trecut vremea pentru asemenea lucrări de amploare. Cu cît mai rapid se dezvoltă știința, cu atît mai scurt timp rămîn valabile și actuale datele adunate. Dar și factorul timp devine tot mai important pentru cercetător. Specialistul așteaptă lucrări concise de orientare, cu tematică restrînsă, dar bine conturată, precisă și pe cît posibil epuizînd problema respectivă.

Cele expuse mai sus pot explica în parte, cum a ajuns cartea lui *Komáromy* în decurs de opt ani la șase ediții în cinci limbi. Aprecierile prezentate, în citate, pe copertă (*Presse Médicale*, *British Medical Journal* etc), constată necesitatea unui ghid de disecție a encefalului iar cititorul nu poate decît confirma aceasta, și cartea lui *Komáromy* umple cu succes acest gol.

Cartea lui *Komáromy* sintetizează pe 100 și ceva de pagini tot ce ne poate ghida în studierea macroscopiei cerebrale. Fiecare a doua pagină este o ilustrație, figuri desenate aproape în întregime după preparate originale, specificîndu-se și scara la care a fost redus originalul. Aceste desene constituie una din principalele valori ale cărții; cele 52 de figuri sînt aproape suficiente chiar fără text pentru a

diseca cele trei creiere preconizate, cunoscînd pe rînd detalii tot mai fine. Autorul dovedește un simț didactic impecabil în alegerea ilustrațiilor, care au fost executate de artist (*Kövér Dezső*) cu mină sigură și simplitate exemplară. Figurile sînt suficient conturate pentru a descoperi detaliile, fără însă o accentuare prin care să fie rupte de creierul adevărat; reprezintă o redare fidelă a celor ce sînt de văzut în cursul disecției. Legenda figurilor de asemenea e reușită atît în ceea ce privește cantitatea, cît și din punct de vedere calitativ. Liniile de referință nu domină imaginea, dar dirijează ochiul spre denumirile detaliilor mai importante. Din considerente didactice figurile 30 și 31 s-ar putea schimba, pentru ca descoperirea ventriculului III să fie redată în succesiunea de faze naturale.

Textul cărții se încadrează organic în materialul iconografic și ne informează despre ceea ce este necesar în efectuarea disecției pentru a putea descoperi pe piesă cele prezentate în imagini. Ne conduce pas cu pas, demonstrînd modul cum se ține, cum se mînuiește cuțitul și care este rezultatul.

Efectuarea disecției este ușurată chiar și prin ordinea practică a ilustrațiilor. Încît se pot evita referirile la pagini anterioare sau următoare. Metoda lui *Komáromy* asigură o economie de timp și de material prin întrebuițarea a numai trei piese pentru o disecție detaliată, completă a creierului.

Un merit este calitatea bună a hirtiei, tiparul îngrijit al editurii „Akadémiai Kiadó” și coperta frumoasă.

Greșelile de tipar nu scad valoarea cărții (de ex. toenia la fig. nr. 41), însă denotă superficialitate sumarul ediției franceze unde în aceeași coloană figurează mai mulți nervi cerebrali de două ori, cu alt număr de pagină. Tot în ediția franceză se întrebuițează cînd integral, cînd prescurtat unele denumiri de direcție (postérieure — postre); nu trebuia cornul posterior al măduvei spinării să apară la litera P (pag. 127, postérieur, corne) etc. Poate induce în eroare expresia de *myelome* în ediția franceză (pag. 40) și engleză (38).

Lipsa unei bibliografii se poate explica pe de o parte prin originalitatea lucrării, pe de altă parte prin faptul că fructifică multe din realizările vechi, precum și prin faptul că un ghid similar nu se prea găsește în literatura mai recentă. S-ar putea insera eventual în cîteva rînduri la tratarea materialului și a instrumentarului, metoda simplă de fixare a creierului întreg, în soluție cu greutate specifică ridicată prin adaos de sare, care evită turtirea piesei.

Ghidul de disecție al creierului de *Komáromy* urmărește o metodă bine chibzuită și controlată în practică, cu ajutorul căreia cei interesați pot studia tot ce cred că trebuie să cunoască. Este un ajutor util pentru anatomiști, neurologi, anatomopatologi, neurohistologi. În același timp reprezintă un exemplu grăitor de felul cum se poate scrie și ilustra concis și clar. Succesul cărții se justifică pe deplin prin îmbinarea formei cu conținutul; este o carte bună, în ediție frumoasă.